

Verslag

Titel	Kennismakingmoment Ontwerpteam Het Schijn
Datum en uur vergadering	12 november 2020 19:00
Plaats vergadering	Digitaal (Zoom)

Verslag

Op donderdag 12 november 2020 organiseerde de stad samen met het ontwerpteam voor Ringpark Het Schijn een digitaal kennismakingsmoment. De stad Antwerpen lichtte toe welke stappen er werden genomen sinds de laatste ringdag en verduidelijkte waarom het ontwerpteam van Omgeving-COBE-De Urbanisten nu aan de slag kan gaan voor Ringpark Het Schijn. Het ontwerpteam stelde de krachtlijnen voor van het offertevoorstel voor de toekomst van Ringpark Het Schijn.

De 85 deelnemers die de sessie volgden konden vragen stellen aan het team. Een deel werd live in de uitzending beantwoord. Je kan die via deze link opnieuw bekijken: <https://youtu.be/ZNRbYryitqs>

Maar een groot deel is slechts achteraf beantwoord kunnen worden. Je vindt daarom alle vragen en antwoorden hier. We hebben geprobeerd om ze per thema te clusteren.

Heb je vragen over dit project? Stuur dan zeker een bericht naar ringparkhetschijn@degroteverbinding.be.

Vragen en ideeën eerste kennismakingsmoment ontwerpteam Ringpark Het Schijn

opdrachtgever

ontwerpteam

intendant / Lantis

Participatie en meedenken

Wat is het verschil tussen een focusgroep en een klankbordgroep ? (Georges)

Opdrachtgever In een focusgroep gaan we echt met een specifieke selectie van mensen in discussie om een onderwerp van Ringpark Het Schijn in de diepte uit te werken. Zo zullen we een eerste keer samenzitten met de mensen die het vroegere Team Oost van info voorzagen, om te begrijpen welke ideeën zij aandroegen en waarom, zodat we die in ons voorontwerp kunnen verwerken. Een tweede

focusgroep bestaat uit een diverse selectie van enkele buurtbewoners uit Deurne om ook hen actief te betrekken en een duidelijke stem te geven in het project. De klankbordgroep is overkoepelend over alle ringparken. Daarin zitten een heleboel mensen, die zullen instaan voor de volledige evaluatie van alle parken samen. Er is dus een verschil van inhoud en een verschil van schaal tussen de beide.

Wat is een scrumsessie? (Seth)

Opdrachtgever Een scrumsessie is de naam van een ontwerp- en onderhandelstechniek waarbij men voor een afgebakend gebied met een groep deelnemers door middel van een intensief ontwerpproces op korte termijn samenwerkt om een oplossing te vinden voor een specifiek probleem. Deze techniek werd bijvoorbeeld in 2019 toegepast op de verkeersknoop aan de Schijnpoort.

Ringland organiseert ook een heleboel infosessies hierover. Wie heeft de leiding en wie luistert naar wie? (Arno)

Opdrachtgever Ringland is één van de burgerbewegingen die in 2017 mee het Toekomstverbond ondertekende. Hiermee werden politieke engagementen voor De Grote Verbinding vastgelegd tussen Vlaamse regering, actiegroepen en de stad Antwerpen. De actiegroepen verzamelen ook op hun eigen manier inzichten en ideeën van alle betrokkenen. Ze zijn echter steeds betrokken bij het ontwerp nu en kunnen hun voorstellen op de inspraakmomenten van de bouwheren aanreiken. Ondertussen zijn Lantis en stad Antwerpen bouwheer voor respectievelijk de onderbouw en de bovenbouw.

Is er een participatie mogelijk bij Lantis wat betreft de onderbouw of geluidsschermen? Kan de stad Antwerpen misschien extra info-momenten of duidelijkheid verschaffen over de projecten van Lantis? (Elien)

Intendant / Lantis Voor de bouw van de Oosterweelverbinding zelf heeft Lantis recent de Omgevingsvergunning verkregen. De bouw hiervan kan dus van start gaan. De onderbouw ligt hierdoor ook grotendeels vast. Ter hoogte van Ringpark Schijnpoort loopt nog een onderzoekstraject om de afgesproken aanpassingen (bijvoorbeeld het verleggen van de verbindingsweg) technisch verder uit te werken. De geluidsschermen op Rechteroever maken onderdeel uit van het proces van de intendant. De verschillende ontwerpteams van de intendant hebben inderdaad nog participatietrajecten lopen of die worden nog opgestart. Meer informatie hierover is terug te vinden op www.degroteverbinding.be. Het project van Lantis wordt omschreven op www.oosterweelverbinding.be en kan bekeken worden op de Project Atlas.

<https://lat.projectatlas.app/oosterweelverbinding/page/home?map=51.230004,4.322929,11.51,0,0>

Worden alle vragen die hier gesteld werden later beantwoord? Er zijn ook een aantal ontwerpsuggesties, worden die later door de ontwerp bureaus bekeken of becommentarieerd of komt er een nieuw participatiemoment om zulke suggesties te maken? (Elien)

Ontwerpteam Alle vragen die gesteld worden op infomomenten, mondeling of schriftelijk, beantwoorden we. Je zal de antwoorden vinden in de informatie op de website van De Grote Verbinding, in de nieuwsbrieven of in verslagen zoals deze. Uiteraard houdt het ontwerpteam rekening met de gegeven opmerkingen. Dat wil niet zeggen dat alles uitgevoerd kan worden, er moet steeds naar een compromis gezocht worden als er conflicten zijn. Voor Ringpark Het Schijn volgen in december en januari enkele focusgroepen en interviews met sleutelactoren. Ook aan hen zal input

gevraagd worden voor het ontwerp. In februari 2021 volgt er dan een terugkoppelmoment, waar je ook weer input kan geven aan de ontwerpers.

Water

Is er voldoende stroming/water om die extra meanders te maken? Specifiek lettend op de droogtes tijdens de zomer? (Arno)

Opdrachtgever Deze vragen zijn heel terecht. Het ontwerpteam maakte een schets met hoge ambities. Smalle en bredere meanders maken deel uit van deze conceptschets, maar de verdere afspraken om dit verder uit te werken en praktisch te regelen, moeten opgenomen worden met de Vlaams Milieu Maatschappij (VMM) die de waterloop beheert.

Ontwerpteam De weersomstandigheden worden inderdaad extremer de laatste jaren, gaande van zeer zware regenval tot lange periodes van droogte. In droge periodes wordt bekeken of we de bufferende functie van de rivier ook kunnen inschakelen om grondwater dat voor de ring opgepompt wordt te gebruiken voor Het Schijn. Daarvoor zullen we dus ook verder met Lantis en Aquafin samenwerken. Waar we zeker ook op willen inzetten zijn natuurlijke oevers naar de rivier toe. Zo voorzien we tegelijkertijd meer buffer bij hevige regenval en kan de rivier meer beleefd worden door bezoekers. We bekijken ook of we regenwater dat op het publiek domein valt van Deurne of Borgerhout naar de rivier Het Schijn kunnen afvoeren.

Als waterpark lijkt mij de connectie/relatie naar de nabijgelegen waterzuiveringsinstallatie een interessant gegeven. Ergens doet het deels denken aan het park van de Westergasfabriek in Amsterdam. Mogelijks hier een bijkomende connectie door een padenstructuur op en rond deze site? (Jef)

Ontwerpteam Een goede referentie. Het ontwerp houdt rekening met belangrijke dwarsrelaties tussen de omliggende wijken die de omgeving kunnen versterken via strategische verbindingen. De gesprekken die team oost in het voortraject (Over de Ring) had, vormen zeker een goede basis om van verder te gaan. Zo wordt onderzocht in welke mate een verbinding en samenwerking kan worden gerealiseerd met het waterzuiveringsbedrijf Aquafin.

Ontwerp

Er van uitgaande dat de rode lijnen staan voor "fietspad", is het de bedoeling om een vermenging "trage fietsen" en "speedpedelecs" te hebben? Is het jullie bedoeling om dit fietspad niet echt af te scheiden van de wandelaars, zoals andere park ontwerpers dit het liefst zouden zien? Wat met de veiligheid van iedere gebruiker in dit geval? (Rudiger)

Ontwerpteam Strijdig en conflicterend gebruik van het park vormt inderdaad een aandachtspunt in het ontwerp. We willen het park ook in tijdsmomenten zien, zodat het mogelijk wordt om verschillende functies te combineren die niet in strijd zijn met elkaar. Daarnaast zetten we ook in op het voorzien van voldoende breedte om plaats te geven aan voetgangers, steppers, en fietsers van alle soorten.

Hoe breed is het "park" tussen de huizen van de Ten Eekhovlei en het Schijn? (Rudiger)

Ontwerpteam Doordat de verbindingsweg is verplaatst van de kant van de snelweg aan de Ten Eekhovlei naar de kant aan Aquafin is een groot deel van het park op deze locatie

gevrijwaard. Tussen de tuinen van de huizen grenzend aan Ten Eekhovlei en de plek waar de tunnel voor de Ring zal komen is het park ongeveer 100 meter breed. Hier is het park op z'n smalst en er schuilt dan ook een uitdaging om de diverse functies een plaats te geven: Het Schijn, de tram, het ringfietspad, het ondergrondse warmtenet, en dan nog de parkruimte zelf.

Op de schets van 'toegankelijkheid' wordt maar een hele kleine zone aangeduid als verbinding met het Rivierenhof (de fietsverbinding). Om de twee parken echt te verbinden, is echter een veel bredere verbinding nodig dan enkel het huidige fietspad dat onder de Turnhoutsebaan gaat. Kan daar misschien een grotere verbinding ontworpen worden, eventueel ook "bovengronds"? Een zachte oversteek over de Turnhoutsebaan? Een verbinding dichterbij Het Schijn toe, in plaats van enkel vlak naast de ring misschien? (Elien)

Ontwerpteam De huidige fietsonderdoorgang aan de Turnhoutsebaan wordt vervangen door een nieuwe fiets- en voetgangerstunnel met een breedte van 8,5m. Deze brede fiets- en wandelverbinding valt buiten de contour van het projectgebied van Ringpark Het Schijn, maar binnen de contour van het studiegebied. Dit is een project dat Lantis verder heeft uitgewerkt. Het ontwerpteam zal dan ook het ontwerp van Lantis mee opnemen in het voorontwerp. Door voldoende breedte te geven aan de verbinding wordt ingezet op een verbinding voor voetgangers, alle soorten fietsers. De oude fietsverbinding wordt omgebouwd tot een ecologische passage. De onderdoorgang is in die zin echt gericht op het verbinden van twee parken.

Wat is er voorzien voor lokale/kleine activiteiten/evenementen, ambulante handel of zomerbar? Zijn dan basisvoorzieningen voorzien (water, elektriciteit, bereikbaarheid, riool)? (Wim)

Ontwerpteam De volgende tien maanden zullen we werken aan een voorontwerp voor dit park. We werken aan een toekomstvast kader, we willen bevragen en uitzoeken welke functies allemaal gewenst zijn in het park. Daarna zullen we in de verdere uitwerking van het definitief ontwerp uittekenen wat er exact waar zal komen.

Zijn er openbare toiletten voorzien in het park? (Wim)

Ontwerpteam Elementen als openbare toiletten maken deel uit van het opstellen van een programma voor Ringpark Het Schijn en zullen worden meegenomen in de opmaak van een voorontwerp.

Is het park integraal toegankelijk (personen met een handicap)? (Wim)

Ontwerpteam Integrale toegankelijkheid van het park vormt een aandachtspunt in de opmaak van een voorontwerp voor Ringpark Het Schijn en zal worden opgenomen.

Is het geheel 'onderhoudbaar', bereikbaar voor technische diensten (vuilbakken, sneeuw- en ijsvrij maken, veiligheidsdiensten, groenonderhoud...). Hebben ze eventueel opslagplaatsen voor materiaal, containers, werktuigen? (Wim)

Ontwerpteam Onderhoud en bereikbaarheid voor technische diensten zijn aandachtspunten die worden opgenomen in de opmaak van een voorontwerp voor Ringpark Het Schijn.

Graag eerlijke en open info. Wat er mogelijk zou kunnen is niet hetzelfde als wat er uiteindelijk kan gerealiseerd worden. Wanneer je slechts 100 m krijgt en er moet een breed fietspad en een rivier (Het Schijn) tussen, dan lijkt me "park" en zeker "bos" wel heel optimistisch. Hoe ziet u dat? (Rudiger)

Opdrachtgever Het ontwerptraject van Ringpark Het Schijn volgt een uitgebreid participatietraject waar burgerbewegingen, omwonende, gebiedsexperten, belanghebbenden en geïnteresseerden actief betrokken worden en waarbij met hen in dialoog wordt gegaan. Het ontwerptraject volgt dan ook een transparant proces. Op gepaste momenten zullen we hierover naar het volledige publiek communiceren. Publieksmomenten worden steeds tijdig via de website en social media van De Grote Verbinding gecommuniceerd (www.degroteverbinding.be en www.facebook.com/degroteverbinding). Je kan je altijd inschrijven op de nieuwsbrieven om het proces te volgen.

Ontwerpteam Het park varieert in breedte. De smalste zone van het park bedraagt ongeveer 100 m. Het park wordt echter ook breder op bepaalde stukken. Zo biedt (her)meandering van Het Schijn potentieel meer ruimte om een volwaardig parkgebied te realiseren en een geleidelijke aanloop naar Hof Ter Loo. Op de smallere zones kan een andere vorm van parkbeleving worden uitgewerkt en kunnen bijvoorbeeld de geluidsbermen worden ingezet om een interessant recreatief landschap te creëren. Er zijn verschillende succesvolle parken in het buitenland die ter inspiratie kunnen dienen voor deze specifieke ontwerpvragestukken, zoals het dakpark in Rotterdam.

Kunnen we bijkomende verharding tot een minimum beperken, en compenseren met een minstens evenredige ontharding? (Pol)

Ontwerpteam Het landschappelijk ontwerp van Ringpark Het Schijn streeft naar een groen en klimaat-duurzaam park met ruimte voor groen, water en verkoeling alsook recreatie. Het ontwerp gaat dan ook uit van een maximale vergroening en ontharding van het park. Verharding zal enkel worden voorzien in functie van toegankelijkheid voor fietsers en wandelaars, voor enkele programmatorische functies en voor functionaliteit van onderhoud en beheer.

Er kan landschappelijk gewerkt worden met een soort bermenlandschap aan de zijde van de ring. Kan dit niet mee opgenomen worden in de vormgeving van het park? (Jef)

Ontwerpteam Het ontwerp van het park houdt zeker en vast rekening met de aansluiting van het park op de Ring en een volledige overkapping op langere termijn. De landschappelijke inrichting van het park aan de randen vormt een belangrijk uitgangspunt. Verschillende succesvolle parken in het buitenland dienen als inspiratie om deze specifieke ruimtelijke hoogteverschillen kwalitatief te verwerken in het ontwerp.

De verbinding tussen Ringpark Het Schijn en het Rivierenhof is momenteel zeer smal en wordt nog smaller, tenzij het privé terrein aan de appartementsgebouwen Cogelsplein mee gebruikt wordt. Zijn daar plannen voor? (Mark)

Ontwerpteam Het private terrein langs het ringfietspad, Turnhoutsebaan en Het Schijn is een niet-obstakelvrij deel van het projectgebied. Volgens de huidige plannen brengt de beperkte breedte van dit stuk park het ringfietspad echter niet in het gedrang. Niettemin is het belangrijk een overeenkomst te hebben met private eigenaars van deze zone om concrete ontwerpmatige ambities te realiseren.

Waarom langs de brug over de autosnelweg richting Turnhoutsebaan ook niet aan beide kanten een stuk groene overkapping voorzien? Oversteek voor wandelaars, fietsers, ... richting Borgerhout. Kan ook vertrekken vanuit parkeerplaats Rivierenhof. (Chris)

Opdrachtgever De brug Turnhoutsebaan maakt deel uit van de complexe verkeersknoop Noordersingel-Turnhoutsebaan-Ring-E313. Er wordt verwacht dat deze knoop nog danig zal veranderen in de toekomst. Een grondige studie zal moeten uitwijzen welke verbeteringen hier mogelijk zijn. Echter, om geen bijkomende voorafnames te creëren werd besloten de brug aan de Turnhoutsebaan voorlopig te behouden in haar huidige vorm, de brug werd daarom ook niet opgenomen in de projectcontour. De Kap Hof ter Lo is wel toekomstvast en zal een groene verbinding vormen tussen Borgerhout en het Rivierenhof.

Geluid

Blij met de extra groene zones en respect voor water. Maar wat doen jullie concreet met de geluidsoverlast? (Chris)

Intendant / Lantis De maatregelen die het geluid zullen dempen, maken mee deel uit van de snelweginfrastructuur en horen dus toe aan de werken van de onderbouw. Toch zullen een aantal van de uitgevoerde maatregelen ook een impact hebben op de bovenbouw en landschappelijk in het park ingewerkt moeten worden.

Waar kunnen vragen gesteld worden over de geluidsoverlast aan de appartementsblokken (residentie Rivierenhof) en het effect door het verlagen van de Ring of geluidsschermen van 2 meter hoog? (Elien)

Intendant / Lantis Vragen over geluidsoverlast en de werken aan de Ring zelf kan het ontwerpteam niet beantwoorden. Deze vragen kan je stellen aan Lantis zelf. (<https://lantis.be/>) Lantis gaf dit antwoord mee: Ondanks de ingrepen op de hoogte van uw appartement blijft het effect beperkt. Door het viaduct te vervangen door een verdiepte ligging, met absorberende wanden, geluidsschermen en een snelheidsverlaging daalt de geluidshinder sterk in de omgeving. Maar naarmate men hoger gaat, neemt die positieve impact geleidelijk aan weer af. Waardoor de winst ter hoogte van uw appartement helaas verwaarloosbaar is.

Voor extra geluidsdemping, kijken jullie enkel naar groen/bomen of ook naar geluidsmuren zoals op aan de afrit Beveren in het westen? (Arno)

Ontwerpteam Bomen horen in een park dat is zeker, maar de geluidsreductie die ze kunnen bewerkstelligen is niet significant. Ze tellen in ieder geval technisch niet mee als we spreken over de geluidsvermindering. Bomen kunnen helpen, maar er is een grote hoeveelheid van nodig om een objectieve sterke geluidsvermindering te bekomen. Wat de bomen wel kunnen doen, is een visueel scherm vormen. Mensen ervaren geluid als minder storend als ze de bron niet zien. In die zin werken bomen dan wel in op de ervaring van de geluidsoverlast. Ook het feit dat de Ring lager aangelegd wordt dan die nu ligt, zal een impact hebben op het geluid. Naast de weg komen ook bermen die ook een deel van het geluid zullen absorberen.

Geluidsbeheersing kan toch met bomen ... of vergis ik me ? (Gerda)

Ontwerpteam Ja, maar zoals in de vorige vraag reeds aangegeven, is dit eerder een subjectief effect en is het park niet voldoende breed om een echte bomenbuffer te maken van tientallen meters over de volledige lengte van het park. Bomen geven echter tal van andere voordelen en vormen dan ook een belangrijk deel van het park in functie van parkbeleving, vergroening, habitat voor fauna en flora, koelte en luchtzuivering.

Is er geen geluidsstudie geweest in Park Groene Vesten, misschien kan die hier ook gedeeld worden? (Robby)

Opdrachtgever Ter hoogte van de Joe Englishstraat heeft de stad Antwerpen bermen aangelegd om de akoestische en ecologische mogelijkheden van zulke bermen te analyseren. Deze resultaten zijn van belang voor alle ringparken waar geluidsbermen aangelegd zullen worden door Lantis. De resultaten van deze studie worden gedeeld met alle ringparken.

Enig idee hoeveel % geluidsvermindering er is met de geplande werken? (Gerda)

Intendant / Lantis Dit is moeilijk te zeggen. Elke locatie is specifiek, maar we verwachten binnenkort de resultaten van de nieuwe bermen aan de Stenenbrug.

Dieren

Is er onderzoek gebeurd naar welke soorten aanwezig zijn (of toekomstig kunnen zijn) in het nieuwe park en het Rivierenhof? Dat zal bepalen hoe een ecologische verbinding er uit moet zijn. (Justine)

Ontwerpteam Biodiversiteit in het projectgebied en de ruimere omgeving vormt een discipline binnen het onderzoekstraject voor Ringpark Het Schijn. De biodiversiteit en potentiële ecologische verbindingen zullen worden onderzocht, in kaart gebracht en meegenomen in het voorontwerp. De stad Antwerpen maakte reeds een Groenplan op voor Deurne-Noord en Deurne-Zuid. De conclusies uit deze studie vormen de basis om het onderzoekstraject te voeden.

Wordt er rekening gehouden met aangepaste verlichting met betrekking tot de aanwezige dieren? (Justine)

Ontwerpteam Verlichting als onderdeel van het park vormt een aandachtspunt in de opmaak van het voorontwerp voor Ringpark Het Schijn en zal worden opgenomen. Verder verwijst het beeldkwaliteitsplan Groene Singel ook naar verlichting in het gebied. In dit beeldkwaliteitsplan zijn ontwerperegels vastgelegd voor verlichting.

Volkstuinen

Gaan de huidige volkstuinen weg? (Veerle)

Ontwerpteam De volkstuinen liggen nu langs achterkanten van woningen en op cruciale toegangsplekken tot het park. We willen de tuinen meer integreren in het park. Dat kan bijvoorbeeld door ze te herstructureren en compact op bereikbare eilandjes in het park te clusteren. Het ontwerpteam onderzoekt hoeveel en op welke manier volkstuintjes een nieuwe plek kunnen krijgen in het park. In het schetsontwerp maakten de ontwerpers vooral duidelijk dat ze willen dat de tuinen meer onderdeel gaan uitmaken van het park.

Zijn de nieuwe volkstuinen bereikbaar voor onderhoudswerken? (Wim)

Ontwerpteam Veel van dit soort echt praktische vragen of oplossingen zijn op dit moment nog niet uitgetekend, maar uiteraard is het de bedoeling dat als we een voorziening uittekenen of opnemen in dit park, dat ook alle technische randvoorwaarden daarvoor vervuld zijn of kunnen worden.

Veiligheid

Zijn er ook concrete plannen voor de veiligheid in en rondom het park? In het verleden zijn er al heel wat problemen geweest in die zone. (Mehmedali)

Ontwerpteam Veiligheid vormt een belangrijk aandachtspunt in de opmaak van een voorontwerp voor Ringpark Het Schijn. De huidige problematieken worden grondig in kaart gebracht en zullen zich vertalen in een kwalitatief ontwerp met aandacht voor de sociale veiligheid van bezoekers en recreanten in het park. Het doel is om meer verbindingen met de wijk te maken en te kijken of er voorgevels aan het park kunnen komen, echte adressen voor mensen die aan het park zullen komen wonen. Daardoor hopen we de sociale controle en veiligheid al sterk te kunnen vergroten. Ook gepaste verlichting en het voorzien van zichtlijnen spelen hierin een belangrijke rol. Uiteraard vormen bijkomende maatregelen en handhaving ook een belangrijk aspect binnen het park.

Komen er op de fietspaden in het park snelheidsbeperkingen voor fietsers op momenten dat er veel spelende kinderen zijn? Wie gaat dat controleren? (Pol)

Opdrachtgever De nieuwe richtlijnen voor het ringfietspad schrijven een breedte voor die het veilig gebruik van gebruikers in alle vormen en met alle leeftijden toestaat. Daarnaast wordt ook voldoende aandacht besteed aan het ontwerpen van een park waarin voetganger en (snelle) fietsers zich comfortabel voelen. Onderdeel daarvan is het voorzien van aparte paden voor de voetgangers, los van het ringfietspad.

Scharnier Lobroekdok – Het Schijn

Het plan ter hoogte van de Schijnpoortweg is anders dan voorheen (onderdoorgang), zeer interessant, hoe verhoudt dit zich tegenover het park aan het Lobroekdok? (Tom)

Opdrachtgever Het voorstel van het ontwerpteam rond de Schijnpoortweg verschilt inderdaad wezenlijk van het voorkeursontwerp uit de Scrum Schijnpoort. Het ontwerpteam stelt een onderdoorgang voor waarbij trage weggebruikers zoals fietsers, maar zeker ook voetgangers, zich onder de Schijnpoortweg kunnen verplaatsen van het Ringpark Het Schijn naar het Sportpaleis. De effectieve aanleg en ontwerp van de Schijnpoortweg wordt uitgevoerd door Lantis. In dialoog met Lantis, de Intendant en het ontwerpteam van Ringpark Lobroekdok zal bekeken worden welke elementen uit dit voorstel meegenomen kunnen worden.

Overkapping

Komen er nog nieuwe bruggen die Borgerhout verbinden met het park? (Seth)

Opdrachtgever Naast de Kap Hof Ter Lo stelt het ontwerpteam in het eerste schetsontwerp nog een tweede ‘zachtere’ verbinding voor tussen Ringpark Het Schijn en Borgerhout in de vorm van een brug. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of hier in de toekomst nog een verbinding gecreëerd kan worden.

Hoe zeker is de kap aan Hof Ter Loo, die de verbinding wordt tussen Borgerhout/Schijn/Rivierenhof? (Robby)

Opdrachtgever De Kap Hof Ter Lo is mee opgenomen in de omgevingsvergunningaanvraag van Lantis. Deze vergunning werd recent goedgekeurd en zal dus mee uitgevoerd worden tijdens de werken aan de Oosterweelverbinding door Lantis. De parkaanleg bovenop de kap is onderdeel van de opdracht Ringpark Het Schijn en zal de komende maanden uitgetekend worden. Hoe die kap er zal

uitzien en hoe ze op de beste manier zal aansluiten op de overkant, de Binnensingel en Borgerhout, dat is nog een studietraject.

Hebben jullie ook een doorkijk naar een volledige overkapping van de ring? (Polette)

Opdrachtgever De aanleg van de bovenbouw ter hoogte van Ringpark Het Schijn vormt geen belemmering voor een verdere overkapping in de volgende fases. In de vormgeving van het park ligt de focus op het integreren van het bermenlandschap aan de rand van de ring om in een latere fase de overkapping vlot te laten aansluiten.

Bij de kap Hof ter Loo is er nu een parkeerplaats voor bedrijven aan de kant van de Singel. Hoe zal de aansluiting daar zijn met het park? (Arno)

Opdrachtgever De aansluiting hiervan is nog niet helemaal uitgewerkt, de mogelijkheden daarvan moeten nog bestudeerd worden. De aansluiting en het mee nadenken over de uitwerking daarvan zal ook wel in het breder visiedocument voor het studiegebied van Ringpark Het Schijn beschreven staan. De percelen aan de kant van Borgerhout zijn privaat. De gesprekken hierover moeten nog worden opgestart.

Ruimere omgeving

Nieuw Oost (verbinding Park Spoor Oost - Terloplein) hoort op zich niet tot het project Ringpark Het Schijn. Maar zijn er hieromtrent nog plannen? (Tim en Maria)

Opdrachtgever ...

De huidige schets gaat uit van de huidige invulling van Spoor Oost. Is er al zicht op de toekomstige invulling van die site? En hoe sluit dit park er dan op aan? Aansluitend op de plannen met de Buurtspoorweglei, maar ook de intentie om een park aan te leggen 'intra muros' Borgerhout langs de spoorbundel. (Wim)

Opdrachtgever Het idee om een spoorpark aan te leggen langs de binnenzijde van de spoorwegbundel van Spoor Oost dateert uit de vorige fase binnen het proces Over de Ring (2016-2017). Dit was een verkennend fase om het potentieel van de ringzone in kaart te brengen. Het spoorpark kreeg veel steun van de intendant en de beleidsmakers. Het project heeft geen financiering binnen het leefbaarheidsbudget, aangezien het idee buiten de onmiddellijke ringzone ligt. De stad Antwerpen voert gesprekken met Infrabel en NMBS om te bekijken hoe de spoorwegbundel geherstructureerd en afgeslankt kan worden om zo ruimte te creëren voor een park intra-muros.

In het oorspronkelijke plan van team oost was er ook sprake van een spoorpark langs de sporenbundel in Borgerhout (van Terloplein tot Park Spoor Noord.) Ik zie dit ook nog terug op jullie schetsen. Dit ligt wel niet binnen de zone van jullie opdracht maar hebben jullie misschien alsnog info of hier in de toekomst nog rond gewerkt wordt? (Pierre)

Opdrachtgever Het idee om een spoorpark aan te leggen langs de binnenzijde van de spoorwegbundel van Spoor Oost dateert uit de vorige fase binnen het proces Over de Ring (2016-2017). Dit was een verkennend fase om het potentieel van de ringzone in kaart te brengen. Het spoorpark kreeg veel steun van de intendant en de beleidsmakers. Het project kreeg geen financiering binnen het leefbaarheidsbudget, aangezien het idee buiten de onmiddellijke ringzone

ligt. De stad Antwerpen voert gesprekken met Infrabel en NMBS om te bekijken hoe de spoorwegbundel geherstructureerd en afgeslankt kan worden om zo ruimte te creëren voor een park intra-muros.

Kan er nog meer ingezet worden op de connectie naar het toekomstige park Oost en Borgerhout toe? Momenteel vormen de site Spoor Oost en de huidige Binnensingel nog een grote barrière. In hoeverre kan bijvoorbeeld de site van de waterzuivering meer geïntegreerd worden als bijkomende doorsteekplaats (in plaats van een beperkte doorsteek)? (Jef)

Opdrachtgever Het ontwerpteam onderzoekt hoe de connectie intra- en extra-muros verbeterd kan worden. De doorsteek langsheen de waterzuiveringsinstallaties is een idee dat voortkwam uit het proces Over de Ring (2016-2017). In dit proces werden de potenties van de ringzone onderzocht. Dit idee kaderde in het waterparkconcept. Het ontwerpteam dat aangesteld is voor Ringpark Het Schijn bouwt verder op dit concept, maar stelt een gelijkaardige oversteek voor die zuidelijker ligt. De optie van deze doorsteek zal onderzocht worden tijdens het ontwerpproces.

Hoe zal de doorsteek naar de Guldesporenstraat/Kortrijkstraat er concreet uitzien? (Werner)

Opdrachtgever Hoe de doorsteek naar Borgerhout intra-muros er concreet uit zal zien weten we nu nog niet. Met hun offertesheets geeft het ontwerpteam alvast aan de connectie met Park Spoor Oost en Borgerhout beter te willen onderzoeken.

Werken Ring

Kennen jullie de planning en timing van de werkzaamheden van de onderbouw door Lantis, waar en wanneer wordt wat uitgevoerd? Want dit heeft een grote impact (ook werfinrichting) op de uitvoering van de bovenbouw. (Mark)

Opdrachtgever De timing en planning van de werken aan de Oosterweelverbinding door Lantis kan je terugvinden via deze link: <https://www.oosterweelverbinding.be/algemeen/tijdslijn>.

De aanwezigen gaven bovendien nog enkele ideeën mee aan het ontwerpteam. Ook al zijn dit geen vragen, we willen ze je niet onthouden.

Ideeën

Water

Het regenwater van de Ten Eekhovalei-huizen zou kunnen afgeleid worden naar Het Schijn. Dit kan ook voor de wijken van Deurne-zuid. (Pol)

Ontwerpteam Dit is een zeer goed idee. We worden steeds vaker geconfronteerd met zware regenval en waterschaarste. Daarom willen we met Ringpark Het Schijn een ambitieus en klimaatbestendig park realiseren. Wateropvang voor de omliggende buurten in Deurne en Borgerhout vormt een belangrijk onderzoeksaspect van het voorontwerp. Waar we bijvoorbeeld zeker op willen inzetten zijn natuurlijke oevers naar de rivier toe. Zo voorzien we tegelijkertijd een grotere buffer bij hevige regenval en kan Het Schijn meer beleefd worden door bezoekers. In droge periodes wordt bekeken of we de bufferende functie van de rivier ook kunnen inschakelen om

grondwater dat opgepompt wordt om de Ring droog te houden te gebruiken voor Het Schijn. Daarvoor zullen we dus ook verder met Lantis en Aquafin samenwerken.

Ontwerp

Daar overkappingen zeldzaam blijven ... is het misschien raadzaam een massa bomen aan te planten. (Gerda)

Ontwerpteam Bomen vormen een onmisbaar element van het ontwerp voor Ringpark Het Schijn. Bomen geven tal van voordelen, ze dragen bij tot een hoogwaardige parkbeleving, vergroenen de omgeving, vormen een habitat voor vele fauna en flora soorten, ze bieden koelte tijdens warme periodes en zuiveren de lucht. Een volledige overkapping en de aanplant van bomen hoeft dan ook geen of-of verhaal te zijn, maar kunnen prima samen gaan.

Veiligheid

Denk ook na over het afval dat mensen achterlaten ... Rivierenhof lijkt soms wel 1 groot afvalstort na een zonnig zondag! (Chris)

Ontwerpteam Afvalproblematieken zorgen inderdaad voor overlast voor de buurt. Dit kan erg vervelend zijn. Het ontwerp zal afvalbakken op verschillende plaatsen voorzien, maar handhaving en verantwoordelijk gedrag spelen ongetwijfeld ook een belangrijke rol in het proper houden van het park.

Overkapping

Overkapping boven op de snelweg kan worden ingericht met water (bv 20 cm diepte)? (Chris)

Ontwerpteam Een programma voor de inrichting van Hof Ter Loo zal de komende 10 maanden worden bepaald in functie van het uitwerken van een voorontwerp. Dit gebeurt mede door een intensief participatietraject waar burgerbewegingen, omwonende, gebiedsexperten, belanghebbenden en geïnteresseerden actief betrokken worden en in dialoog met hen wordt gegaan. Water op de kap kan een mogelijk programma onderdeel zijn. Dit dient verder te worden onderzocht en afgetoetst. Water op de kap zal allicht een beperkte diepte hebben en los staan van Het Schijn vanwege het grote hoogteverschil.

Ruimere omgeving

Hoe zien jullie de bewoning rondom deze nieuwe zone? Mijn visie is dat deze een ideale uitvalsbasis vormen voor de bouw van scholen, WZC, cultuurhuizen, markt, ... zodat de bezoekers / bewoners / leerlingen ook direct contact hebben met deze zone en haar mogelijkheden. Circulaire laagbouw die een subtiele overgang brengen van groen naar bewoningssfeer. (Chris)

Ontwerpteam Het park creëert nieuwe mogelijkheden voor onder meer duurzame woonontwikkeling. Het doel is om meer verbindingen met de wijk te maken en te kijken of er voorgevels aan het park kunnen komen, echte adressen voor mensen die aan het park zullen komen wonen. Uiteraard vergt nieuwe bebouwing een grondige volume- en stedenbouwkundige studie voor een kwalitatieve integratie in het park en aansluiting op de bestaande omgeving. Dit maakt deel uit van het takenpakket van het ontwerpteam. Zij doen concrete inplantings- en volumevoorstellen in het voorontwerp.